

Bemutatkozik a VERITAS Intézet Szaklevéltára

*Nyíregyháza, 2022. június 13.
Kissné Bognár Krisztina levéltárvezető*

Levéltár a VERITAS Történetkutató Intézetben

Közlevéltár (közfeladatot ellátó szerv irattári anyagába tartozó/, tartozott köziratok őrzését, kezelését végzi)

- **Általános levéltárak:**

Magyar Nemzeti Levéltár, Budapest Főváros Levéltára

- **Állami szaklevéltár:**

Hadtörténelmi Levéltár;

Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára;

Környezetvédelmi és Vízügyi Levéltár,

VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár;

- **Felsőoktatási levéltárak:** 18 budapesti és vidéki egyetemi levéltár

- **Települési önkormányzat levéltára:** Győr, Székesfehérvár, Tatabánya, Vác,

- **Köztestület, közalapítvány levéltára:** MTA, Magyar Országos Közjegyzői Kamara

A VERITAS Szaklevéltár megalakulása

- **Jogszabályok**
- A köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény módosításáról szóló **2015. évi CLIV. törvény.**
- A VERITAS Történetkutató Intézet létrehozásáról szóló 373/2013. (X. 25.) Korm. rendelet módosításáról szóló **298/2015. (X. 14.) Korm. rendelet.**
- **Illetékességi kör:**
A kárpótlási hatóságként működő Igazságügyi Hivatal **kárpótlási iratokra vonatkozó irattárazási, archiválási feladatait a VERITAS Történetkutató Intézet (...) látja el, továbbá az iratanyag maradandó értékű iratainak kezelésére a levéltári törvényben meghatározott állami szaklevéltárat működtet.**
- **Gyűjtőkör:**
Az Intézet kutatási témáihoz kapcsolódó személyi hagyatékok, gyűjtemények

A Szaklevéltár személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése 1.

- **Épületek:**

2016: Hauszmann Alajos utca
(a volt kárpótlási hatóságok
irattári helyiségei)

2017 május: költözés a Zsil
utcai épületbe

Raktárak: 2635 m²

- **Munkatársak:**

2016 szeptemberétől levéltári
munkatársak felvétele,
személyi állomány fokozatos
feltöltése

Jelenlegi létszám 12 fő

A Szaklevéltár személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése 2.

A Szaklevéltárban őrzött iratanyag 1.

- A rendszerváltoztatás első esztendeiben felmerült a társadalmi igény az előző évtizedek törvénytelen ségeinek kivizsgálására, a volt **politikai elítéltek és üldözöttek rehabilitálására**.
- Az **első jogszabályok** alapján a politikai okokból elszenvedett szabadságkorlátozások miatt **nyugdíj- vagy szociálisellátás-kiegészítéseket lehetett igényelni**.
- Az **első kárpótlási törvény: 1991. évi XXV. törvény** a tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által az állampolgárok tulajdonában **igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról** rendelkezett.
- A **vagyoni kárpótlásról 1992-ben és 1994-ben** újabb törvények rendelkeztek.
- A politikai okokból elszenvedett szabadságkorlátozás vagy élet elvesztés miatti **személyi kárpótlásról 1992–2006 között négy jogszabály született**.
- A jogi rendelkezések végrehajtása a kárpótlási hatóságok feladata lett.

A Szaklevéltárban őrzött iratanyag 2.

Központi kárpótlási hatóságok és területi szerveinek elnevezései	Irányítást ellátó szerv	Működésének ideje
Kárpótlási Hivatal	Tárca nélküli miniszter	1990. szeptember 1.- 1991. július 30.
Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal 20 Megyei (Fővárosi) Kárrendezési Hivatal	Kormány	1991. augusztus 1.-1998. április 1.
Központi Kárrendezési Iroda 13 területi alapon szervezett Kárrendezési Iroda	Földművelésügyi miniszter, 1999. december 1-től az igazságügyi miniszter	1998. április 1.- 2006. január 1
Központi Igazságügyi Hivatal 3 megyei Igazságügyi Hivatal	Igazságügyi miniszter	2006. január 1.- 2011. január 1
Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Szolgálat	Igazságügyért felelős miniszter	2011. január 1.-2012. augusztus 15.
Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal	Igazságügyért felelős miniszter és a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter	2012. augusztus 16.- 2014. szeptember 30.
Igazságügyi Hivatal	Igazságügyért felelős miniszter	2014. szeptember 30.- 2016. december 31.
Budapest Főváros Kormányhivatala	Miniszterelnökséget vezető miniszter és az igazságügyért felelős miniszter	2017. január 1-től

A Szaklevéltárban őrzött iratanyag 3.

- Az iratanyag a kárpótlási ügyek típusai, illetve az azokat meghatározó törvények szerint tagozódik:

I. Vagyoni sérelmek miatti kárpótlási eljárások során keletkezett dokumentumok: közel 1,5 millió vagyoni kárpótlási kérelemmel kapcsolatban keletkezett iratanyag. Iratmennyiség: **7000 ifm**

II. Politikai okból elszenvedett szabadságkorlátozás és élet elvesztés miatti kérelmek iratanyagai:

- **Politikai rehabilitációs nyugdíj-kiegészítés:** Az elszenvedett sérelem idejét szolgálati időként lehetett elszámolni, nyugellátást kiegészítő havi juttatást is jelentett.
- **Nemzeti gondozási díj:** az igénylő kárpótlásra jogosító sérelmével összefüggésben szenvedett el meghatározott mértékű egészségkárosodást.
- **Személyi sérelmek miatti kárpótlás:** azon személyek, illetve hozzátartozóik részére akiket életüktől vagy szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak.
- Iratmennyiség: **3800 ifm**

A Szaklevéltárban őrzött iratanyag 4.

- **Kárpótlási célú termőföldárverések iratanyagai:**

Az 1991. évi XXV. törvény alapján lebonyolított speciális földárverések (I. és II. földalap) iratai

Iratmennyiség: 1620 ifm

- **A kárpótlási hatóságok működése során keletkezett iratanyag: a kárpótlási hatóságok vezetőinek iratai.**

Iratmennyiség: 1200 ifm

1 / 1998. sz. Elnöki Utasítás
a kárpótlással kapcsolatos iratanyagok előkészítése az utódszervezet részére történő átadásához

A 2229/1997 (VII. 29.) Korm. számú határozat I/a pontjában foglalt feladatok az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal és területi szerveinek 1998. március 31-i hatálybalépéséig megszűntetéséig végrehajtása érdekében az átadás lebonyolításáról szóló intézkedési tervben megfogalmazottak szerint az alábbiakat rendelem el.

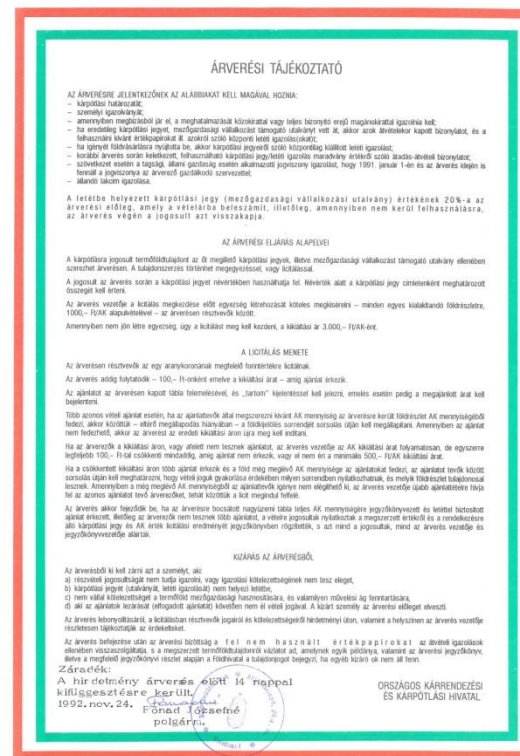
1. Vegyvoni kárpótlási kérelmek átadásra való előkészítése (1991. évi XXV. tv., 1992. évi XXIV. tv., 1994. évi II. tv.)

A/ Megyei Kárrendezési Hivatalok

1. az adatállomány záróútvény átadásával kapcsolatos feladatok

Az INTERFACE Kft. és a ZALASZÁM Kft. kijelölt szakemberének irányításával:

- az adatállományok zárása: 1998. január 16.
- szinkron vizsgálat elvégzése, adatok javítása
- az adatállományok törvényenkénti mentésre való előkészítése (ellenőrzés, rendezés)
- az adatok mentését az OKKH Adatelemi és Informatikai Osztályának utasítása alapján a ZALASZÁM Kft. végzi a mellékelt útmutatvénnyel megfelelően (1. számú melléklet)
- a mentésnél folyamatos segítségnyújtás, ügyelet biztosítása a munkaidőn kívül is.
- A vegyvoni kárpótlás adatállományának archiválását megelőző utolsó küldés után adatmódosítást / visszavonás, jogerősítés, stb / csak az általános elnökhelyettes engedélyével lehet végezni a számlátvevény (3. számú melléklet) Az engedély nélküli adatmódosítás a hivatal vezetőjének felelősségre vonásával jár. A szervezeten lévő átadási állapotot megjelölő CD lemeze archivált állapot és az adatmódosításról felvett jegyzőkönyv (4. számú melléklet) együttesével.
- A módosítás után az engedélyt és a felvett jegyzőkönyvet (3. és 4. számú jegyzőkönyv) minden esetben meg kell küldeni az Interface Kft. felé annak érdekében, hogy a központi adatállományba betöltésre kerüljön az engedélyezett rendkívüli küldés
- A fenti két irat hiányában az adatállományok zárása utáni küldéseket a központi rendszer visszautasítja.

A Szaklevéltárban őrzött iratanyag 5.

1956-os Intézet – Oral History Archívumát a 129/2019. (V. 30.) Kormányrendelet 2019. június 15-ei hatállyal a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltárba olvasztotta be.

- 1981-ben közel ötven órás beszélgetés sorozat készült kilenc 56-os személyiséggel, amely *Kerekasztal-beszélgetés 1956-ról* néven vált ismertté. (Donáth Ferenc politikus, Göncz Árpád író, műfordító, Halda Alíz tanár, Hegedűs B. András közgazdász, Litván György történész, Mécs Imre mérnök, Mérei Ferenc pszichológus, Rácz Sándor szerszámkészítő és Vásárhelyi Miklós sajtótörténész)
- A nyolcvanas évek végén Hegedűs B. András és Kozák Gyula vezetésével indult el az életinterjúk készítése.

Az interjúk más forrásokból fel nem lelhető tudásanyagot jelentettek, a hagyományos források nem voltak hozzáférhetőek.

Az interjúkészítés különböző szervezeti keretek között folytatódott, az interjú alanyok köre folyamatosan bővült.

A Szaklevéltárban őrzött iratanyag 6.

Interjúk az Oral History Archívumban

- Az 1956-os forradalom résztvevői (interjúk legnagyobb csoportja)
- Az 1945 utáni koalíciós korszak politikai pártjainak vezetői, jelentős személyiségei
- ÁVH-tisztek
- A Rákosi és a Kádár-korszak politikai, gazdasági, kulturális tudományos elitjének képviselői
- Gazdasági közép- és felsővezetőkkel 1981–1984 között készült beszélgetések
- Üldözöttek, kitelepítettek, börtönbe zártak
- A magyar emigráció tagjai
- Ötvenhatosok második nemzedéke (kivégzettek, elítéltek gyermekei)
- A Kádár-rendszer ellenzékének képviselői
- Rendszerváltás után szerepet vállalt jobboldali politikusok, kulturális személyiségek

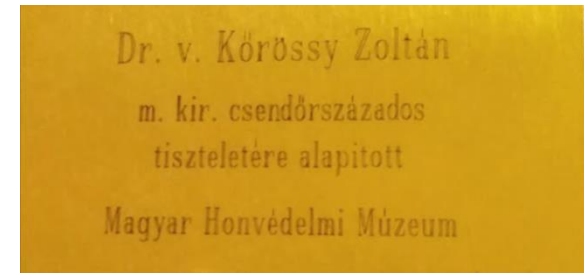
A Szaklevéltárban őrzött iratanyag 6.

- Személyi hagyatékok, gyűjtemények

Serényi István hagyatéka

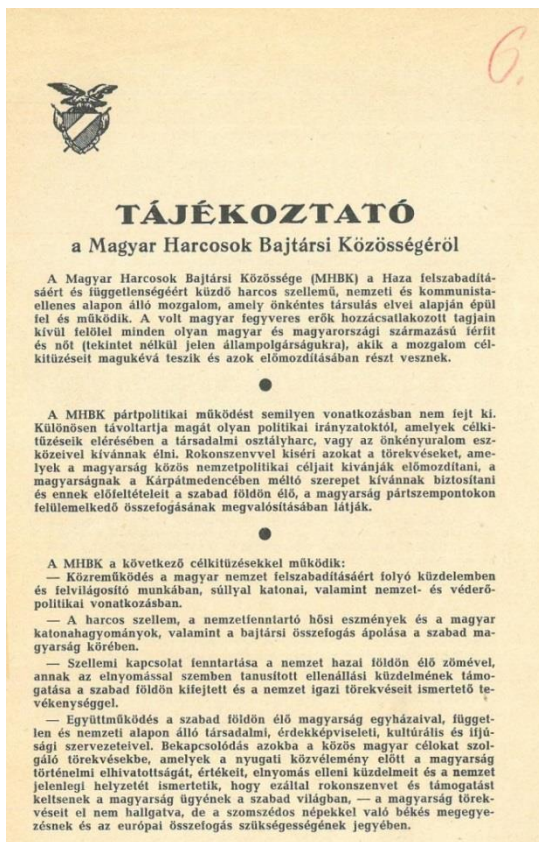

Kőrössy gyűjtemény

A Szaklevéltárban őrzött iratanyag 7.

- Interjúk amerikai magyar emigráció tagjaival (katonatisztek, csendőrök, egyházi személyiségek)
- Emigrációs szervezet archívuma (MHBK 1958-1973)

— Együttműködés a nyugati országok és más, kommunista elnyomás alatt élő nemzetek szabad földön működő bolsevistaellenes tényezőivel és szervezeteivel.

— Küzdelem a kommunista félrevezetés és bomlasztás ellen a szabad magyarság körében.

— A rászoruló, de főleg rokkant, munkaképtelen bajtársaink, hadiorvosek, hadiárvák és a bolsevista terror áldozatainak támogatása, együttműködve a szociális és segélyező céllal létrejött társulásokkal és a hatósági szervekkel.

A MHBK már kilenc éves multra tekinthet vissza, létrehívásának előkészítő munkái 1948-ban indulnak meg és 1949 utján napján lépett a nyilvánosságra. Rövid néhány év alatt a szabad földön élő magyarság egyetlen világszervezetévé nőtte ki magát, amely működésével kivívta a szabad földön élő magyarság zömének elismerését és a befogadó országok hivatalos tényezőinek rokonszenvét.

A MHBK mint világszervezet 22 szabad államban működő országos szervezetek összessége, amelyek helyi bajtársi csoportokra és a szórányban élő bajtársakat összefoglaló levetező csoportokra tagozódnak.

A MHBK nem tiltkos társulás, hanem négy világérszben a befogadó országok hatóságainak tudtával és engedélyével működő szervezet, amely mind felépítésében, mind működésében megfelel azoknak az elveknek és szabályoknak, amelyek az önkéntes és társadalmi alapon működő szervezetekre a szabad világban érvényesek. A világszervezet központi vezetése biztosítja az összhangozt és országos szervezetek között, egyben intézi a világszervezet közös ügyeit a MHBK összessége által kialakított belső rend, irányelvek és felhatalmazás alapján.

A MHBK az évek hosszú során függetlenségét mindvégig megőrizte, semilyen politikai pártnak, vagy csoportosulásnak magát el nem kötelezte. A felszabadult országok belső újrendezését politikai, társadalmi, szociális és gazdasági vonatkozásokban a nemzet szabad vételemnyilvánulása alapján létrejött képviselői és kormányzati szervek feladatának tekintti.

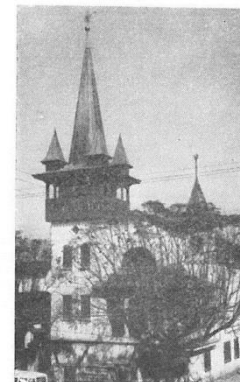
A MHBK munkája tagjainak önkéntes áldozatvállalásán alapul, mind helyi, országos, mind pedig világviszonylatban. A Haza iránti kötelesség, a rabszágban élő nemzet ügyének őnzelen szolgálata a szabad földön és a bajtársi összefogásban rejlik erő azok a tényezők, amelyek a MHBK működésének életforrása.

A MHBK központi tájékoztató havi folyóirata a HADAK UTJÁN. — Megrendelhető a bajtársi csoportok és fősoportok útján, vagy a szerkesztőség címén: München 23, Postfach 300, W. Germany.

1957. április 1.
MHBK KOZPONT.

A MHBK országos (helyi) vezetőjének (vezetőségének) címe:

1973
41. ÉVFORDULÓ.

TEMPLO DA IGREJA REFORMADA

A Református Keresztény Egyház Temploma

Rua Domingos Rodrigues, 306 — Lapa
SAO PAULO

A Szaklevéltárban őrzött iratanyag 8.

Zwack család ajándéka

„First Aid for Hungary” dokumentumai

First Aid for Hungary, Inc.

Honorary Chairman:
Herbert Hoover Sr.

Chicago Committee:
Mr. and Mrs. Cyrus H. Adams
Mr. and Mrs. Laurance H. Armour Jr.
Mr. and Mrs. Leigh B. Block
Mr. George R. Carr
Mr. and Mrs. William S. Covington
Mr. and Mrs. Eugene J. Garvy
Colonel and Mrs. Thomas R. Gowenlock
Mr. and Mrs. Homer P. Hargrave
Mr. and Mrs. Daggett C. Harvey
Mr. and Mrs. Thomas H. Healy
Mrs. Robert R. McCormick
Mr. and Mrs. Thery I. McCormick
Mr. and Mrs. Merrill C. Meigs
Mr. and Mrs. Charles H. Morse
Mrs. Paula Paepcke Pargellis
Mr. and Mrs. David B. Peck III
Mr. and Mrs. R. Sargent Shriver Jr.

11 SO. LA SALLE STREET
CHICAGO, ILLINOIS

Financial 6-4686

Dear Friend,

I take the liberty of quoting the last words of the Free Hungarian radio: "America, please help us!"

These were the dying cries of courageous men, women, and children who sacrificed their lives for freedom, the principle upon which the foundation of this country is built.

They fought the Soviet tanks with sticks and fists and the blood of ten year old children soaks the Hungarian ground and pages of history.

They fought and are still fighting, not only for themselves, but for the whole freedom loving world, against a colossal and brutal enemy who surpasses every imaginable concept of mass slaughter. Now that dying nation begs for your help!

You may wonder what you can do. They beg you not to forget their cause, a sacred one it is. But at this time they need your help in providing surgical instruments, antibiotics, milk-powder, food, clothing, and shelter.

There are now tens of thousands of Hungarian heroes who managed to escape into Austria with nothing but their burning hope for freedom. We have 17 Emergency First Aid Stations on the border to help the desperate refugees. Your dollars will help those people carry on, and will give them a small ray of sunshine again.

700 men bled to death one night because there were no medications to stop their bleeding.

"First Aid for Hungary, Inc.," of which Mr. Herbert Hoover, Sr. is the honorary chairman, working hand in hand with the International Rescue Committee, has set a goal of raising \$100,000 in Chicago. We are sure that the so often proved generosity and civic pride of this city will make this goal possible.

Please, Please, give today -- tomorrow might be too late!

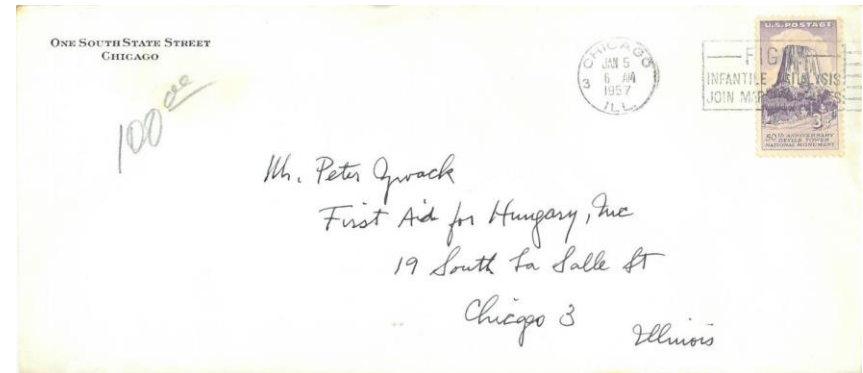
No contribution is too small, and the smallest can help to save a life.

Make checks payable to "First Aid for Hungary, Inc.," 11 S. La Salle St., Chicago, Illinois.

*James Cantors
135 So La Salle St
Chicago 3*

Peter Zwack

Peter Zwack
Chicago Delegate
First Aid for Hungary, Inc.

Their Royal Highnesses
The Prince of Wales and The Duchess of Cornwall
request the pleasure of the company of

Mr & Mrs Peter Zwack

at an Evening to Commemorate the
50th Anniversary of the Hungarian Revolution
to be held at St. James's Palace State Apartments
on Monday, 13th November 2006

R.S.V.P.
On card provided

Time: 6.00 pm for 6.30 pm Concert
Dress: Lounge Suit

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!